

Praten leer je niet vanzelf

**Hoi wereld...
hier ben ik**

Over de spraak-taalontwikkeling van kinderen van 0-4 jaar

Praten gaat niet vanzelf, praten moet je leren. Een kind leert praten door horen, zien en doen. De rol van ouders of verzorgers is daarbij heel belangrijk. Jij geeft het goede voorbeeld, je reageert op de eerste klanken en leert je kind spelenderwijs praten. Klanken worden woorden, woorden worden zinnen en zinnen worden verhalen.

De spraak- en taalontwikkeling begint al bij de geboorte. Door te huilen maakt je baby al iets duidelijk: 'ik heb honger, ik wil bij je zijn...'. Je kind kijkt naar je gezicht, maakt oogcontact en imiteert al sommige bewegingen van je mond.

Al snel komen de eerste brabbegeluiden. Als ouders op deze geluiden reageren, krijgt het kind steeds meer plezier in 'praten' en gaat het geluiden nadoen. Het kind luistert naar zichzelf en naar de ander. Wanneer je met je baby bezig bent (verzorgen, spelen), praat dan tegen hem¹. Hierdoor krijgen klanken langzamerhand betekenis voor je kind. Hij begrijpt steeds meer, al voordat hij zelf woordjes kan zeggen.

- Rond de eerste verjaardag moet een kind geluiden kunnen maken die steeds meer op woordjes gaan lijken wanneer je terug praat.

Tips voor ouders van kinderen van 0-2 jaar

- In deze periode leert je kind luisteren, en daardoor verschillende geluiden onderscheiden. Je kunt daarbij helpen door hem attent te maken op geluiden van bijvoorbeeld speelgoed, of door zelf geluidjes te maken.
- Herhaal de geluiden die je kind uit zichzelf maakt. Kijk je kind hierbij aan en lach tegen hem. Zo stimuleer je je kind jou na te doen.
- Je kind hoort geluiden en woordjes sneller in een rustige omgeving. Zorg dat de radio of televisie niet voortdurend aanstaat.

¹ In deze folder spreken we voor de leesbaarheid over 'hij' en 'hem' als het over je kind gaat. Natuurlijk kun je hier ook 'zij' en 'haar' lezen.

- Praat rustig tegen je kind, terwijl je met hem bezig bent. Spreek niet te snel. Maak korte, eenvoudige, maar goede zinnen.
- Zing eenvoudige liedjes en kinderversjes met je kind. Neem je kind op schoot en kijk elkaar daarbij aan. Met bewegingen of met de handen klappen maakt het nog leuker.
- Ga zo mogelijk iedere dag met je kind boekjes 'lezen'. Ook heel jonge kinderen kunnen al genieten van voorlezen. Bekijk samen de plaatjes en vertel erbij.

Tip: je kind kan gratis lid worden van de bibliotheek

- Praat zo veel mogelijk over dingen die op het moment van praten zichtbaar zijn.
- Praat met je kind over de dingen waar je mee bezig bent, bijvoorbeeld over wat je gebruikt tijdens het tafeldekken of tijdens het in bad doen van je kind

De eerste woordjes die je kind spreekt, zijn woordjes die het iedere dag hoort. De uitspraak van deze woordjes is meestal gemakkelijk, zoals bij 'papa', of 'mama'. Bij woorden die moeilijker uit te spreken zijn, zal het kind klanken weglaten, of veranderen, zoals 'Jeroen' wordt bijvoorbeeld 'Oene'.

Na het eerste woordje, volgen er steeds meer. Kinderen gaan zich uiten door losse woorden en proberen daarmee een hele zin te zeggen. Het kind zegt bijvoorbeeld 'eet'; dit kan betekenen: 'ik eet een appel', of: 'ik wil eten, ik heb honger'.

- Neem niet te snel genoeg met gebaren. Het gevaar bestaat dat je kind gebaren gemakkelijker vindt en het praten achterwege laat.
- Prijs je kind voor iedere poging tot praten.
- Rond de tweede verjaardag moet een kind eerst met één woord en later met minimaal twee, of drie woorden duidelijk maken wat hij bedoelt. Er mogen nog uitspraakfouten voorkomen.

Tips voor ouders van kinderen van 2-4 jaar

- Geef je kind voldoende aandacht en tijd om iets te vertellen. Laat je kind uitpraten, antwoord niet zelf en luister goed naar hem.
- Wacht soms even af, laat een stilte vallen, zodat je kind wat meer tijd heeft om te reageren.
- Verbeter je kind niet voortdurend. Praten wordt anders iets waar hij onzeker over wordt.
- Het kind leert praten door wat hij in zijn omgeving hoort. Jij bent het spreekvoorbeeld voor je kind. Je helpt jouw kind door:
 - Korte, maar goede zinnen te maken.
 - Rustig en duidelijk te spreken, zodat je kind eerder de verschillen hoort tussen wat jij zegt en wat hij zelf zegt.
 - Geen kindertaal te gebruiken. Bijvoorbeeld: je kind zegt bij het zien van een hond 'woef'. In plaats van over 'de woef' te praten kun je beter zeggen: 'Ja, de hond'.
 - Je taal aan te passen aan dat van je kind. Als je kind in éénwoordzinnnetjes praat dan kun je het beste praten in korte zinnnetjes van 2-3 woorden en woorden gebruiken die hij al kent.
- Praat over wat je kind op dat moment ziet, of doet. Maak er een gewoonte van om alledaagse handelingen van taal te voorzien; bijvoorbeeld bij het in bad doen of aankleden, of als je samen met je kind plaatjes kijkt in een boekje.
- Vertel eens een week lang iedere dag hetzelfde verhaal. Af en toe wacht je dan even in het verhaal en laat je je kind zinnnetjes aanvullen bijvoorbeeld: 'Dit is een' Het kind zegt: 'poes'. 'De poes drinkt: ...' Het kind zegt: 'melk'. Doet je kind dat niet, ga dan zelf door..
- Zing eenvoudige liedjes en versjes met je kind. Neem je kind op schoot en kijk elkaar aan. Als je de liedjes langzaam voorzingt, zul je merken dat hij er plezier in krijgt om mee te zingen. De bijbehorende gebaren maken het onthouden gemakkelijker.
- Ook het samenspeelen met andere kinderen, bijvoorbeeld op een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf, stimuleert de spraaktaalontwikkeling van je kind. Er zijn zelfs peuterspeelzalen met speciale taalprogramma's.

- Rond zijn derde verjaardag maakt een kind minimaal zinnen van 3 tot 5 woorden; hij gebruikt soms al moeilijke woorden
- Rond zijn vierde verjaardag kan het kind praten in goede korte zinnen. Een aantal taalregels kent het nog niet en ook de letter 'r' en sommige klankcombinaties kunnen nog moeilijk zijn.

Meer informatie en/of vragen?

Op www.kindentaal.nl is veel informatie te vinden over de taalontwikkeling van baby's, peuters en kleuters. Op www.icare.nl vind je bij de verschillende leeftijdsfasen ook informatie over dit onderwerp.

Maak je je ongerust over de spraak-taalontwikkeling van je kind of heb je naar aanleiding van deze folder nog vragen? Bespreek dit dan op het consultatiebureau. De verpleegkundige of arts kan je adviseren en zo nodig verwijzen naar een logopedist.

Bellen kan natuurlijk ook: via de Zorgcentrale, 0900 88 33 (24 uur per dag, 10 cent per minuut) of met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in je gemeente.

Praten leer je niet vanzelf is een uitgave van Icare Jeugdgezondheidszorg

www.icarejgz.nl

Icare JGZ streeft naar de beste kwaliteit van zorg. Daarom heeft Icare het HKZ-keurmerk aangevraagd en behaald. Dit keurmerk biedt een garantie voor kwaliteit en geeft aan dat Icare JGZ voldoet aan alle voorwaarden om optimale zorg te kunnen leveren.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

centrum voor
jeugd en gezin

Icare Jeugdgezondheidszorg
is partner van het CJG